

основі єдиних (міжвідомчих) показників (індикаторів, індексів екологічного моніторингу) для оцінки стану екологічної безпеки аграрного землекористування та оптимізувати міжвідомчий обмін інформацією (попередження розходжень в оцінках та використання різних методик розрахунків показників) [4].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про затвердження нормативів оптимального співвідношення земельних угідь: Проект постанови Кабінету Міністрів України від 21 січня 2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.dkzr.gov.ua.
2. Головне управління Держгеокадастру у Львівській області. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://lvivska.land.gov.ua/>
3. Земельні ресурси України / За ред. В.В. Медведєва, Т.М. Лактіонової. — К.: Аграрна наука, 1998. — 150 с.
4. Купінець Л.Є. Жавнерчик О.В. Екологічна безпека аграрного землекористування: теорія і механізми забезпечення: монографія Одеса, 2016. С. 93-94.
5. Стойко Н. Є. Організація використання земель в ерозійно-небезпечних ландшафтах: монографія. Львів, 2005. – 144 с.
6. Третяк А. М. Екологія землекористування. Теоретико-методологічні основи формування та адміністрування: монографія, 2012. – 436 с.

Гут Вікторія

Науковий керівник – доц.Заблоцький Богдан

**СУЧАСНІ АСПЕКТИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ
ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО РАЙОНУ**

Останнє десятиліття в історії України ознаменувалося радикальними реформами, які охопили значну частину сфер діяльності людини та життя суспільства. Зміна адміністративного устрою нашої держави та децентралізація владних повноважень загострили питання пов'язані з ефективним використанням території. Ці обставини обумовили важливість аналізу трансформації земельного фонду для виявлення ефективності використання земельних ресурсів конкретних територій. Особливої уваги потребують приміські землі, які зазнають найбільших структурних змін.

Метою дослідження є аналіз структури земельного фонду Тернопільського району Тернопільської області та виявлення тенденцій трансформації земельних ресурсів.

Трансформація земельних ресурсів, як явище досліджується багатьма науковцями, однак найбільш різноплановими є дослідження в контексті географічних та економічних досліджень. Суттєвий вклад в розвиток теорії з даної проблематики зробили К. М. Бойко, О. В. Бугайчук, М. Я. Височанська, О. І. Гуторов, І. Г. Кириленко, Ю. В. Ліщук, А. Г. Мартин, Д. І. Пшоняк, А. М. Третяк та інші. Регіональні аспекти структури та використання земельних ресурсів досліджували О. С. Будзяк, Б. В. Заблоцький, О. В. Заставецька, В. В. Горлачук, А. Я. Сохнич, М. Р. Питуляк та інші.

Аналіз впливу природних, соціально-економічних та екологічних чинників на зміну структури земельного фонду району виявив суттєве домінування групи соціально-економічних факторів. Базовим соціально-економічним чинником такої зміни є потреба розвитку та зростання потужностей виробництва, об'єктів соціальної сфери та інфраструктури. Реалізація вказаної потреби веде до посилення господарського комплексу регіону, покращення добробуту та умов проживання населення, проте, такий вплив призводить до зменшення площ природних об'єктів та традиційних, роками сформованих агроландшафтів.

За останнє десятиліття характер трансформації земельних ресурсів практично не змінився. Сільськогосподарські землі, які є найбільшою за площею категорією даного ресурсу переводяться в інші, як правило, – в землі під забудову. Рідше змінюють цільове призначення земель лісів та інших лісовкритих площ (див. рис. 1).

Географічні дослідження розвитку господарства та життєдіяльності населення Тернопільського району виявили направленість, характер та інтенсивність впливу конкретних чинників на трансформацію структури його земельного фонду та розподіл змін по території.

По-перше, потужний вплив здійснює наявність на території району обласного адміністративного центру – м. Тернопіль, що суттєво інтенсифікує трансформаційні процеси поблизу міста.

По-друге, внаслідок проведення адміністративної реформи відбувається формування нових ядер трансформаційних процесів, якими стали центри територіальних громад.

По-третє, з метою здешевлення виробництва та зберігання продукції відбувається виведення багатьох господарських об'єктів (підприємств, організацій, складів тощо) за межі м. Тернопіль з подальшим їх розташуванням на території сільських рад у приміській зоні.

По-четверте, наявність значних обсягів вільних фінансових ресурсів у населення (в основному внаслідок активної трудової міграції за межі нашої держави) на фоні тотальної недовіри до банківської системи та інвестиційних проектів спонукає до придбання землі та нерухомості, що у свою чергу сприяє виведенню земель різних категорій під житлову забудову. Особливо активно даний процес проходить на території м. Тернопіль та населених пунктів, які географічно наближені до обласного центру (смт Великі Бірки, с. Байківці, с. Біла, с. Велика Березовиця, с. Великі Гаї, с. Петриків, с. Довжанка та с. Буцнів).

Таким чином, дослідження виявило, що загальні тенденції трансформації земельних ресурсів Тернопільського району та міста Тернополя за останнє десятиліття практично не змінилися – відбувається переведення сільськогосподарських земель в інші категорії, переважно в землі під забудову; сучасні реалії розвитку суспільства накладають свій відбиток на інтенсивність трансформації земельних ресурсів, а також на особливості її просторового перебігу (формується нові ядра, навколо яких дані процеси протікають більш динамічно).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Барановський М. О. Особливості трансформаційних процесів у розвитку аграрного сектора та сільських територій України. Суспільно-географічні проблеми розвитку продуктивних сил України : матеріали V Міжнар. наук. конф. Київ, 2010. С. 34-36.
2. Довідка з державної статистичної звітності про наявність земель та розподіл їх за власниками земель, землекористувачами угіддями (за даними форми 6-зем). Тернопільський район. 2000-2019 рр. Держземагентство в Тернопільському районі.
3. Заблоцький Б. В. Ризики сільськогосподарського використання земельних ресурсів Тернопільської області. Географія, екологія, туризм: теорія, методологія, практика : мат. міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 25-річчю географ. фак-ту ТНПУ ім. В. Гнатюка (21-23 трав. 2015 р.). Тернопіль: СМП «Тайп», 2015. С. 199-202.
4. Питуляк М. Р., Питуляк М. В. Земельно-ресурсний потенціал Тернопільської області та ефективність його використання в сучасних умовах господарювання. Наук. зап. Тернопільського нац. пед. ун-ту. Серія: Географія. Тернопіль, 2018. № 1. С. 190-196.
5. Статистичний щорічник Тернопільської області за 2019 рік. Тернопіль : Державна служба статистики України. Головне управління статистики у Тернопільській області, 2020. 392 с

*Васильків Наталія
Науковий керівник – доц. Заблоцький Богдан*

ОЦІНКА ВПЛИВУ ДЕМОГРАФІЧНОГО ТА ЕКОНОМІЧНОГО ФАКТОРІВ НА ОСВІТУ РЕГІОНУ (НА ПРИКЛАДІ М. ПОЧАЇВ КРЕМЕНЕЦЬКОГО РАЙОНУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Важливими чинниками розвитку країни та її регіонів є економічний, демографічний та соціальний потенціали. До соціального потенціалу відноситься освіта, культура, охорона здоров'я. Саме освіта відіграє дуже важливу роль, адже вона формує свідомого громадянина, здатного успішно працювати на благо власної держави, виховує відповідальне ставлення до обраної професії та й суспільства в цілому. У свою чергу, демографічна та економічна ситуації відіграють неабияку роль у формуванні та трансформації системи освіти як в Україні так і в її окремих регіонах.